

CHURCH REPORTER

12/2023

Newsletter for the English-speaking members and friends of the Church Law Society
Prague – Brno – Olomouc – Stříbro – České Budějovice

15th December 2023 | Volume 8
Česká verze

7. prosinec 2023: mše svatá k 30. výročí založení Společnosti pro církevní právo slavená v křižovnickém kostele sv. Františka v Praze.

Snímek Antonín Krč

Místní skupina v Praze

Oslavili jsme 30 let Společnosti pro církevní právo

8. prosince 2023 se konal od 17 do 21 hodin na Právnické fakultě Univerzity Karlovy 87. *večer Společnosti pro církevní právo* z cyklu přednášek a diskusí na téma Působení práva ve společnosti a církvi. Byl věnován vzpomínkám na virtuální založení Společnosti při prezentaci „oranžové“ knihy Jiřího Rajmunda Tretery *Církevní právo* na večeru Střediska křesťanské kultury v čítárně v prvním poschodí dominikánského kláštera sv. Jiljí. Ta myšlenka tehdy v prosinci 1993 náhle a neočekávaně zazněla z pléna a přidalo se k ní spontánně všech 80 účastníků.

Naši současné oslavy v sále JUDr. Milady Horákové se zúčastnilo 31 členů a příznivců Společnosti. Její předseda četl pasáže ze svých *Českých pamětí* popisující dějiny Společnosti od roku 1993 až do roku 2022 a doprovázel je dalšími podrobnostmi, které si vybavoval. Místopředseda Společnosti četbu tradičně doprovázel na ukulele. Zahrál a zazpíval asi deset písní z celého světa, které svým obsahem vyprávění doplňovaly. Oba sklidili bouřlivý potlesk. Obvyklé pohoštění v druhé polovině oslavy připravil – jak je v posledních dvou letech pravidlem – tajemník Společnosti Tomáš Grundza s dvěma svými spolupracovnicemi.

Všechny snímky: Antonín Krč

Duchovní správa právníků v Praze

Homilie prof. Jiřího Rajmunda Tretery OP pronesená 7. prosince 2023

Čtení ze slavnosti Panny Marie počaté bez poskvrny prvotního hříchu

Vážení přátelé, bratři a sestry!

Z 3. kapitoly knihy Genesis, tedy první Mojžíšovy, jsme přečetli zprávu o prvotním hříchu, který tíží celé lidstvo. První lidé, stvoření z lásky Boží, jako společenství muže a ženy stvoření, podlehlí našeptávání padlého anděla, d'ábla, který se při své svobodné vůli, ale ve své pýše vzepřel svému Stvořiteli slovy: *nebudu sloužit!* Snad jeho pýchu, kterou si v rozporu s Boží vůlí vypěstoval, zranilo vědomí, že tak nízký tvor jako je člověk, sice s nesmrtelnou duší, ale se smrtelným tělem, bude z Boží vůle postaven nad věčné netělesné bytosti, anděly. Matka Spasitele světa, bohočlověka Ježíše Krista, tedy pouhý člověk, bude povýšena nad anděly, bude vedle svého Syna Královnou nebes.

Hanebné dílo se padlému andělovi v podobě hada podařilo, ač nemuselo. První lidé se ukázali jako slaboši. Uvěřili d'áblově populistické lži. Prý se člověk Bohu neposlušný, tedy takový, který pozře ovoce ze zakázaného stromu, stane rovný Bohu. Bude posuzovat co je dobré a zlé, podle svého, bez Boží ingerence. To lahodilo jejich ješitnosti. Jejich následující čin, pozření ovoce vzpoury proti Bohu, se dokonce líbil takovým myslitelům, jako byl Kant, Schiller a Hegel. Bohu se však nelíbil, a nelíbí se ani Boží církvi ani nám.

Nebyla to bohorovnost, kterou první lidé svou vzpourou získali. Bylo to vědomí, že bez Boha jsou ubozí a nazí, takové bezbranné bytosti ještě slabší než zvířata, která jsou k obraně uzpůsobena. Kdo ti pověděl, říká Bůh Adamovi, že jsi nahý? Nejde o stud, který má chránit přirozený sexuální život a činit jej v manželství tajuplným a krásným. Jde o vědomí ubohosti

člověka „bez Boha na zemi“. Prvotní hřích byl na světě. Nepřestal tížit ani první lidi, ani jejich potomky. Proto byl v církvi nazýván také dědičným hříchem.

Člověk nežije svůj život zde na zemi osamoceně jako nějaký solitér a vypíchnuté individuum, ale v kolektivu. Jeden ovlivňuje druhého. Jsme tvorové kolektivní. Už u novorozeněte je zřejmé, že bude, jak nabude rozumu, hřešit. Proto je pro nás tak důležité vykupitelské dílo Ježíšovo a Jeho oběť na kříži. Tak se stává křest, ať už udělený v dospělosti nebo v dětství, smazáním prvotního hříchu. Avšak jeho následky, tj. celkový sklon k hříchu, neseme nadále. Proto nás zachraňuje svátost smíření, tedy rozhřešení po svaté zpovědi.

Boží hněv odsoudil ten první a nejtěžší hřích zde na zemi. Ani to jinak nemohlo být. Ale to patří k Božím vlastnostem: je spravedlivý a při tom nekonečně dobrý. A tak přináší naději. Vybírá si ženu, tu slabší z lidského páru, aby skrze ni přišla spása na svět. Bůh ustanovuje nepřátelství mezi potomstvem ďábovým a potomstvem první ženy. Ďábel nám bude nadále škodit, potře patu ženina potomstva, ale ženino potomstvo zvítězí: rozdrtí ďáblovi hlavu. Je jedno, zda to přeložíme jako tradiční *ipsa conteret*, tedy ona, jak učinil svatý Jeroným při sepsání Vulgáty, či *ipse conteret* podle novějších překladů. Ať už ona, či ono, zničí ďábla. Tento Boží příslib nazval církevní otec sv. Irenej již kolem roku 200 jako *protoevangelium* o vítězství Kristově nad Antikristem.

Hřích první Evy napravila poslední Eva, Panna Maria. Neboť na andělovo zvěstování neodmítla počít Spasitele lidstva, a to z Ducha svatého, bez přispění muže, tedy dovolila tak podivnou, riskantní a nebezpečnou věc. Vyžádala si vysvětlení, a když se jí dostalo, řekla *Staň se mi podle slova tvého*. Toto její pokorné *fiat* je pro naši existenci tím nejpodstatnějším. Boží Syn se vtělil. Neposlušnost byla nahrazena poslušností. Moc prvotního hříchu nad všemi ztratila svou sílu, i když přetrvává až do konce tohoto věku.

Narození Pána Ježíše z Panny Marie slavíme z moudrého rozhodnutí papeže Silvestra I. každým rokem 25. prosince. Nadpřirozené početí Pána Ježíše pak přesně 9 měsíců předtím, 25. března. Jak k němu došlo, to jsme před chvílí přečetli ve zprávě sv. Lukáše v první kapitole jeho evangelia.

Křesťané, každoročně rozradostňování oběma událostmi a jejich oslavami, začali uvažovat, jak by oslavili i příchod Matky Boží Panny Marie na svět, její narození i početí. Svátek Narození Panny Marie slavíme 8. září. Odečteme-li od tohoto data 9 měsíců, pak svátek početí Panny Marie se ustálil na 8. prosinec.

Na křesťanském východě se již v antické době zrodila myšlenka, že také početí Panny Marie bylo něčím zvláštním. Pán Ježíš není spojen s hříchem vůbec. Vždyť je vtělený Bůh a Bůh nemůže zhřešit. Je pravda a dobro samo. Jako člověk byl Ježíš ovšem podroben pokušením. Ale zvítězil nad nimi. Panna Maria však není Božím vtělením, je na rozdíl od svého Syna jenom člověk. Mohl se bohočlověk Ježíš Kristus narodit ze ženy, která byla podrobena prvotnímu hříchu tak, jako všechny ostatní ženy a muži na světě? To nedávalo smysl. Rodilo se vědomí, že Panna Maria byla počata bez zatížení prvotním hříchem. Na rozdíl od Ježíše byla počata biologicky obvyklým způsobem, tedy z manželského soužití svých rodičů, kterým církev dala na základě starodávné tradice jména svatá Anna a svatý Jáchym. Ale přece jen se při jejím zplodění udál z Boží milosti zázrak, ne duchovní a biologický jako v případě Ježíše, ale jen duchovní. Byla přímým Božím zásahem vyňata z moci prvotního hříchu. Mohla zhřešit osobním hříchem, ale ani to se nestalo. Což je její zásluha. Ale pro zásluhy svého Syna byla uchráněna toho nutkavého prvotního hříchu. Proč ta mimořádná milost Boží k Marii z rodu

Davidova, dceři Jáchyma a Anny? Bůh je přece vševědoucí a přítomný ve všech časových bodech zároveň. Tedy věděl při početí Panny Marie, že ze své svobodné vůle poslechne a řekne na zvěstování andělovo: *staň se mi podle slova tvého*. A proto ji vyňal z moci prvotního hříchu.

Nezbývá nám než obdivovat se jasnoživosti katolické církve, že v průběhu staletí dotáhla v duchu Písma svatého i svaté Tradice myšlenku početí Panny Marie bez poskvrny prvotního hříchu. 8. prosinec je slaven nejen jako obyčejné početí Mariino, ale i jako početí s uvedeným nadpřirozeným prvkem. A je to pro naši duši velmi užitečné, toto vědomí. V nejistotách dnešního světa, bloudění uprostřed všelijakých zmatených ideologií, jsme posilováni jistotou posvátné nauky naší církve, církve Ježíše Krista, Spasitele světa.

Na závěr pár historických údajů o tom, jak milost Boží v církvi postupovala a tajemství Neposkvrněného početí Panny Marie v myslích věřících i pastýřů se rozhojňovalo. V raném středověku se tato víra rozšířila z východní církve do všech italských zemí a kolem roku 1000 zakotvila v Anglii. Velkým hlasatelem dogmatu o Neposkvrněném početí byl svatý Anselm z Canterbury. Do Čech přichází kolem roku 1200. Roku 1476 rozšířil papež Sixtus IV. slavení svátku Neposkvrněného početí na celou církev. Po myšlenkové rozvrácenosti, do níž lidstvo upadlo po mnoha výstřelcích tzv. osvícenství a jeho vyvrcholení v policejních režimech v průběhu první poloviny 19. století církev přichází na pomoc lidstvu ještě větším přiblížením tohoto důležitého článku víry. 8. prosince 1854 závazně vymezil papež Pius IX. učení o neposkvrněném početí Panny Marie a prohlásil je za článek katolické víry. Radujme se, že náš domov v katolické církvi je tak krásně zajištěn. Stále rozjímejme život Pána Ježíše i Panny Marie.

Amen.

**Místní skupina
ve Stříbře**

Sametový koncert v Prostiboři

Ve středu 15. listopadu 2023, dva dny před výročí 17. listopadu 1989, který je vzpomínán jako Den boje za svobodu a demokracii, připomenula tento významný státní svátek Základní umělecká škola Stříbro *Sametovým koncertem* žáků v kostele sv. Mikuláše v Prostiboři.

Je to ten kostel, který byl v letech 1985–87 zrekonstruován společným úsilím P. Hugo Pitela OPraem a Jiřího Rajmunda Tretery a je vyobrazen na titulní straně publikace *Pocita Jiřímu Rajmundu Treterovi*, Leges, Praha, 2020.

Desítky posluchačů vyslechlo skladby většinou barokních skladatelů v podání malých umělců na housle, kytaru, flétnu, klarinet, elektrický klavír, ale i sólový zpěv.

Oslava v kostele sv. Mikuláše v Prostiboří u Tachova.

Text a snímek František Kratochvíl

Projev Mons. Tomáše Halíka na requiem za Karla Schwarzenberga

V sobotu 9. prosince 2023 v katedrále sv. Víta, Vojtěcha a Václava celebroid Mons. Tomáš Halík, čestný člen Společnosti pro církevní právo, zádušní mši svatou za zesnulého Karla Schwarzenberga († 12. 11. 2023), o jehož úmrtí jsme informovali v listopadovém Church Reportéru ze dne 15. listopadu 2023. Na tomto místě si dovoluujeme přetisknout kázání Mons. Halíka, které na requiem za Karla Schwarzenberga pronesl:

Vážený pane prezidente Pavle, paní prezidentko, otče arcibiskupe, rodino zesnulého, vzácní hosté – zde v katedrále, v prostranství před katedrálou i doma před obrazovkou – sestry a bratři. Bylo přáním zesnulého, aby se rozloučení s ním konalo v Praze v akademické farnosti, kde našel svůj duchovní domov. Tomuto přání příští týden také vyhovíme, ale je důstojné a spravedlivé, *ignum et iustum*, aby hlavní slavnost poděkování za jeho život byla zde, nad hroby našich světců a králů, poblíž schwarzenberské kaple i náhrobku pražského arcibiskupa kardinála Schwarzenberga, významné postavy světové církve v době I. vatikánského koncilu.

Výrazné osobnosti našich dějin dostávají své stále přívlastky, *epiteta constantes*. Například František Palacký *Otec národa*, Tomáš Garrigue Masaryk *prezident Osvoboditel* a tak dále. Myslím, že by Karel Schwarzenberg měl vejít do naší historické paměti jako *vychovatel* soudobé české společnosti, vychovatel šlechtnosti. Tento český šlechtic byl šlechtitelem našeho veřejného života.

Jeden z velkých vkladů, které dostávali šlechtici do života, ještě vzácnější než zámky a pozemky, byla výchova. Výchova k odpovědnosti za vše zděděné a svěřené, výchova k věrnosti duchovním a morálním hodnotám rodové tradice.

Karla Schwarzenberga vychoval k vlastenectví především jeho otec, historik a hlavní autor dokumentu, jímž se česká šlechta statečně přihlásila k věrnosti českému národu a československé státnosti v době nacistického ohrožení, který se aktivně účastnil protinacistického odboje. Rodina, vystavená šikanám a křivdám ze strany nacistického režimu, poté i československého státu a komunistického režimu, musela brzy po válce opustit svou milovanou vlast. Když se Karel Schwarzenberg po pádu komunistického režimu mohl vrátit domů a byl povolán ke službě vlasti, často se představoval: „Jsem lesník a hostinský.“ Lesník je ten, kdo se stará o krásu a zdraví přírodního životního prostředí, a hostinský pečuje o prostředí, kde je lidem spolu dobře. Toto obojí poslání bral celoživotně velmi vážně. Avšak záhy mu přibyl ještě nový, neformální, nicméně důležitý úkol. Karel Schwarzenberg se stal šlechtitelem nastupující garnitury demokratických správců veřejného života. Mnozí z nich se ze subkultury disentu na okraji tehdejší společnosti ocitli s nikým nečekanou rychlostí v naprosto nové životní situaci, v novém společenském a kulturním prostředí. Stanuli v reflektoru společenského zájmu. A někteří z nich měli reprezentovat stát na mezinárodním poli, setkávat se se zkušenými politiky demokratického světa, s diplomaty, hlavami států, králi a královnami, s osobnostmi jako papež nebo dalajláma. Měli se náhle stát tváří a vizitkou českého národa a obnovené československé, později české demokracie pro svět, z něhož jsme byli na půl století nacismem a komunismem vytlačeni. Tehdy už nestačila statečnost, kterou prokázali v zápasu proti totalitě. Bylo třeba zkušenosti, moudrosti, rozvážnosti, prozíravosti, společenské obratnosti a také noblesy, ušlechtilosti

a šlechetnosti – se všim, co to slovo znamená. Zdaleka nejen ve stylu vnějšího vystupování, nýbrž také ve stylu myšlení a jednání, v přístupu k lidem.

Na Karlu Schwarzenbergovi mohli všichni vidět, co znamená slovo *gentleman*. Nebyl povýšeným mentorem, nýbrž diskrétním inspirátorem, vychovávajícím především svým osobním příkladem. Karel Schwarzenberg představoval to, co je často podceňovanou podmínkou zdravého vývoje společnosti: ctnost. Ctnost ušlechtilosti. Stále platí známý Böckenfördeho paradox: Demokracie, politická a ekonomická svoboda jsou nejlepší formou vlády, avšak samy v sobě nemají schopnost své vlastní reprodukce a obhajoby. Zárukou udržení a rozvoje svobody a demokracie není žádná neviditelná ruka trhu, nýbrž odpovědní, morálně a duchovně zakotvení lidé, schopní kritickým a prozíravým myšlením vzdorovat nebezpečí anomie, rozpadu společnosti. Toto nebezpečí je stále hroživější. Vidíme to ve světě i v Evropě, i v našem blízkém sousedství i u nás doma, jak populisté, demagogové a šovinisté vylézají nyní z temnot jako mloci v prorockém románu Karla Čapka a zdvihají své hlavy. Karel Schwarzenberg celoživotně čelil těm, kteří by chtěli vytrhnout náš národ z rodiny sjednocující se Evropy a způsobit tak morální, politickou, kulturní i hospodářskou sebevraždu naší země. Viděl dříve než jiní, že naše členství v Evropské unii a atlantickém obranném společenství je pro nás naprosto vitální nezbytností a hlavním národním zájmem. Byl člověkem spojujícím velké hodnoty, které se často kladly proti sobě. Ukázal nám všem, jak je nesmírně důležité spojení češství a evropanství, vlastenectví a světovosti. Ukázal nám ryzí vlastenectví bez jakékoliv páchnoucí příměsi nacionalismu, jedovatého národního sobectví, bez jakéhokoliv zápecnictví a omezenosti. Ukázal, jaký je rozdíl mezi hrdým češstvím a zatuchlým čecháčkovstvím. Naprosto integrálně spojoval v sobě to, co se mnohým zdálo jako nespojitelné. Přirozenou noblesu aristokrata s hlubokou demokratičností a opravdovou lidovostí.

Komunistický režim zdiskreditoval v naší řeči pojem lid a lidovost; státní kapitalismus nazýval *lidovým vlastnictvím*, armádu komunistické strany *lidovými milicemi*, říkal si *lidová demokracie* – a tento pleonasmus byl stejně pokrytecký jako dnes Putinova a Orbánova *řízená* či *neliberální demokracie*, ve skutečnosti autoritativní, nesvobodný režim. Kníže Schwarzenberg vrátil lidovosti důstojnost, byl skutečně lidovým, lidem blízkým člověkem, který se nad nikoho nepovyšoval. A zároveň tato lidovost a lidskost byla prosta jakéhokoliv populismu, vulgarity a buranství. Když to bylo třeba, neváhal sáhnout pro peprné slovo, ale nikdy v tom nebyla nízkost. Bylo pozoruhodné, jak až do pozdního věku dokázal být blízko zejména mladým lidem a mít jejich plnou důvěru a lásku.

Byl člověkem báječného humoru, což ze všech jeho charismat připomínám právě zde proto, že jsem přesvědčen, že humor, jako máloco jiného, je rozeznávacím znamením zdravé spirituality, zdravé víry a zdravé zbožnosti. Fanatici a zahořklí skeptici nejsou humoru schopni. Víra nám dává nadhled, možnost zadívat se alespoň na chvíli na svět Božíma očima, vstoupit do onoho Božího smíchu, o němž mluví Bible. Toho burácivého smíchu nad pyšnými bezbožníky, kteří se berou příliš vážně. Právě na tomto místě bych rád připomněl známý bonmot, který Karel Schwarzenberg řekl sám o sobě: „Jsem asi dobrý katolík, ale špatný křesťan.“ Chtěl tím říci: Věřím všemu, čemu učí církve a čemu věřily generace mých předků; rád se účastním církevních obřadů, ale vím, že být křesťanem je ještě něco víc. Znamená to uchovat olej v lampě života až na samý konec, jak jsme to slyšeli v dnešním evangeliu. Následování Krista je náročná cesta, na níž nikdo nemůže říci, že už vykonal dost, že už je dostatečně dobrým křesťanem. Na této cestě opakovaně zakopáváme a musíme znovu vstát, bloudíme a musíme znovu najít směr.

Setkáváme se opakovaně s vlastní slabostí. Nikdo z nás není dokonalý křesťan. Ale paradoxně právě tím pokorným přiznáním Karel Schwarzenberg ukázal, že dobrým křesťanem byl. Tou větou říkal totéž, co často opakuje papež František: Já jsem hříšník, všichni jsme hříšníci a smíme jimi být. Kristus přišel pro hříšníky, ne pro spravedlivé. A byl nazýván přítelem hříšníků.

Ostatně Václav Havel ve svém slavném projevu začínajícím slovy „nevím, zda vím, co je to zázrak“ vítal papeže *mezi námi hříšníky*. Smíme jimi být, říká papež František, ale nesmíme být lidmi tvrdého a zkaženého srdce; nesmíme být pyšní, nemilosrdní a zatvrzelí. Nikdo, kdo znal Karla Schwarzenberga, by o něm nemohl říci, že byl pyšný. A kdo ho znal dobře a zblízka, ví, že byl dokonce velmi pokorný. Uchoval olej víry až do poslední chvíle, uchoval dobré víno až do konce. Náš společný přítel Svát'a Karásek, bard křesťanského disentu, zpíval v jedné ze svých písní: „Bůh na sklonku tvého dne dá ti víno výborné. Výborné víno až naposled. V žití tvém dnes každá radost tvá radost úplnou předjímá. Svý smrti jen přejdeš most, Bůh zavolá: Další host! Novej host k nám vešel na slavnost.“

Karel Schwarzenberg je dnes hostem nebeské hostiny, je nový host – v útulném a prostorném nebeském hostinci, kde je místa dost pro všechny. Kdysi na tomto místě, u rakve Václava Havla, s jasnou narážkou na slib, který u rakve Tomáše Garrigua Masaryka pronesl jeho nástupce, slíbil Karel Schwarzenberg za nás, že těm později tolik vysmívaným hodnotám, které Havel napsal na prapor sametové revoluce, *pravdě a lásce*, zůstaneme věrni.

Dovolte, abych za vás všechny, kdo se k tomu chtějí svobodně připojit, u rakve Karla Schwarzenberga obnovil tento slib. Milý Karle Schwarzenbergu, Karle, kníže, kníže náš, hodnotám, kterým jste sloužil, nedáme zahynout. Zůstaneme věrni. Kéž nám k tomu pomáhá Bůh! Amen.

Z nové literatury

BERTOTTO, Federico (eds.), *La riforma della curia romana in materia economica. Le novità di «Praedicate Evangelium»*, Marcianum Press, Istituto dir. canonico San Pio X Studi, Venezia, 2023, 168 s.

Ius Canonicum, Edificio Biblioteca de Humanidades, Universidad de Navarra, Pamplona, 2023, ISSN 0021-325X, ISSN-e: 2254-6219.

Vol. 63 Núm. 126,

z obsahu:

VIANA, Antonio, *Novedades de la «Praedicate Evangelium» en cuanto a la terminología, distribución de competencias y actividad administrativa*, s. 517–539,

PALOMINO-LOZANO, Rafael, *La autonomía de las confesiones religiosas. Aportes desde el derecho de la Unión Europea*, s. 699–737,

ERRÁZURIZ, Carlos-José, *La fecundidad teológica de la visión realista del derecho eclesial como bien jurídico: reflexiones a partir de las doctrinas de Jiménez Urresti, Rouco Varela y Hervada*, s. 739–800.

23. září 2023: národní park Koli (východní Finsko), dějiště letošní konference Evropského konsorcia pro výzkum vztahu církve a státu.

Snímek Záboj Horák

Church Reporter – Newsletter for the English-speaking members and friends of the Church Law Society, Prague – Brno – Olomouc – Stříbro – České Budějovice, published by Church Law Society, Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3, CZ.

Snímek na titulní straně: 7. prosinec 2023, mše svatá k 30. výročí založení Společnosti pro církevní právo slavená v křížovníckém kostele sv. Františka v Praze.

Snímek Antonín Krč

Editor-in-Chief:	Rev. Jiří Rajmund Tretera OP
Deputy Editor-in-Chief:	Záboj Horák
Executive Editor:	Jakub Nagy
Technical Editor:	Tomáš Grundza
English translation:	Gareth Davies
Layout:	Marek Novák

Dostupné na: spcp.prf.cuni.cz/newsletter. Vychází měsíčně.

E-mail: spcp@prf.cuni.cz

ISSN 2695-012X